

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР

ОЛІЙНІ КУЛЬТУРИ: СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК ТЕЗ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

21 березня 2023 р.

Запоріжжя • 2023

УДК 633

ББК 41/42

Рекомендовано до друку вченою радою

Інституту олійних культур Національної академії аграрних наук України

(протокол № 2 від 23 березня 2023 р.)

Олійні культури: сьогодення та перспективи. Збірник тез Міжнародної наукової інтернет-конференції (21 березня 2023 р.). Запоріжжя. ІОК НААН, 2023. – 156 с.

Викладено матеріали наукових досліджень, виконаних вченими науково-дослідних установ та вищих навчальних закладів різних країн з питань селекції, насінництва, генетики, фізіології, біотехнології, рослинництва, землеробства, механізації, переробки та економіки олійних культур. Видання представляє інтерес для науковців, викладачів, аспірантів, студентів аграрних і біологічних вузів та сільгоспвиробників.

Автори опублікованих тез доповідей відповідальні за патентну чистоту і точність наведених фактів, цитат, власних імен, географічних назв, а також за розголошення даних, які не підлягають публікації у відкритих засобах масової інформації.

© ІОК НААН, 2023

УДК 633.853.494:338.5

Н. П. ЮРЧУК, канд. екон. наук, доцент, старший наук. співробітник лабораторії економічних досліджень та маркетингу

І. С. ВОРОНЕЦЬКА, канд. екон. наук, доцент, старший наук. співробітник лабораторії економічних досліджень та маркетингу

І. І. ПЕТРИЧЕНКО, канд. екон. наук, старший наук. співробітник лабораторії економічних досліджень та маркетингу

Інститут кормів та сільського господарства Поділля Національної академії аграрних наук України, м. Вінниця, Україна

E-mail: urnata2@ukr.net

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ ШРОТІВ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР

Олійна продукція користується зростаючим попитом на світовому ринку, що зумовлено не лише переорієнтацією у структурі харчування людей на рослинні жири, а й динамічним зростанням на світовому ринку виробництва біодизельного палива на основі рослинних олій та всезростаючою потребою у високобілкових кормах рослинного походження.

Розвиток олійно-жирової промисловості пов'язують із диверсифікацією продукції аграрного експорту і збільшенням у ній питомої частки з високим рівнем переробки та формуванням доданої вартості. Крім безпосередньо олії і рослинних жирів, у цій галузі одержують не менш цінні продукти – макуху та шрот. Шрот і макуха – відходи олійно-екстраційного виробництва, які одержують в процесі переробки олійних культур. Зазначені побічні продукти, завдяки значному вмісту мінеральних речовин, вітамінів і корисних компонентів, є особливо цінними кормовими добавками в тваринництві.

В Україні найпопулярніші олійні культури – соняшник, соя і ріпак, власне їх зерно і продукти їх переробки є експортоорієнтованими для України, тому проаналізуємо світовий ринок шротів вказаних культур.

За даними USDA світове виробництво протеїнових шротів за 2013–2022 рр. значно зросло, зокрема, шроту соняшникового на 5468 млн т або 32,5 %, склавши 22309 млн т у 2022 р., шроту соєвого на 63841 млн т або

33,5 %, склавши 254378 млн т у 2022 р., шроту ріпакового на 6867 млн т або 17,9 %, склавши 45184 млн т у 2022 р. При цьому більше 97 % виробленого шроту іде на кормові цілі з динамікою зростання: шроту соняшникового на 5828 млн т або 37,0 %, склавши 21579 млн т у 2022 р., шроту соєвого на 63630 млн т або 34,4 %, склавши 248753 млн т у 2022 р., шроту ріпакового на 6226 млн т або 16,5 %, склавши 43961 млн т у 2022 р.

За оцінками FAO на соєвий шрот припадає близько 75 % світового ринку шротів. Його найбільшими виробниками є США, Бразилія, Аргентина, Китай, Індія, Парагвай, Канада, Мексика, ЄС, які займають понад 86 % світового виробництва. Експерти очікують зростання світового виробництва протеїнових шротів на 1,1 % на рік, до 410 млн т у 2031 року.

Найбільшим споживачем протеїнових шротів є Китай, який займає понад чверть світового попиту, а отже, він формує розвиток світового попиту. За прогнозами, зростання попиту на шрот у Китаї уповільниться у наступному десятилітті (1,2 % на рік порівняно з 5,2 % на рік за останнє десятиліття) через збільшення ефективності використання кормів і зменшення частки протеїнового шроту в раціонах годівлі сільськогосподарських тварин. В Європейському Союзі, який є другим за величиною споживачем протеїнового шроту, прогнозується зменшення споживання шротів, оскільки очікується сповільнення зростання тваринництва. У Південно-Східній Азії прогнозується, що зростання тваринництва збільшить попит на імпорт протеїнового шроту. Майбутній попит на протеїновий шрот у Китаї залежить від балансу між інтенсивністю та ефективністю використання кормів, перш за все у свинарстві.

Таким чином, ринок Південно-Східної Азії є зростаючим сегментом ринку протеїнових шротів, тому Україні необхідно не лише нарощувати обсяги експорту шротів на традиційних ринках, зокрема Китаю, але й диверсифікувати географію експорту на ринку країн Південно-Східної Азії.

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СЕЛЕКЦІЇ	3
<i>MAKHOVA T.V., SAMBORSKI A. S., CZERNIAWSKA-PIĄTKOWSKA E.</i> LYALEMANCY - OILSEED CROP	4
<i>SOROKA A. I.</i> GROWTH AND DEVELOPMENT OF CALUS CULTURES OF OIL FLAX UNDER THE INFLUENCE OF SODIUM CHLORIDE	6
<i>БУДІЛКА Г. І., ЖУРАВЕЛЬ В. М., ВЕНДЕЛЬ Г. В.</i> УСПАДКУВАННЯ ЗАБАРВЛЕННЯ НАСІННЯ У ГІБРИДІВ ГІРЧИЦІ СИЗОЇ	8
<i>ВЕДМЕДЄВА К. В., МАХОВА Т. В.</i> ГЕНЕТИЧНІ РЕСУРСИ СОНЯШНИКУ У ЄВРОПІ ТА УКРАЇНІ	10
<i>ВЕДМЕДЄВ С. Р.</i> РОЗРОБКА СИСТЕМИ ФЕНОТИПУВАННЯ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ	13
<i>ПОЛЯКОВА І. О., ІСАЄВА М. С.</i> СОРТОВИЙ АСОРТИМЕНТ АРАХІСУ ДЛЯ ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ	15
<i>ТОВСТАНОВСЬКА Т. Г., ЛЯХ В. О., НІКОНОВА В. М.</i> ОЦІНКА ДИКИХ ВИДІВ ЛЬОНУ ЗА БІОХІМІЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ	17
<i>СОЛОДЕНКО А. Є.</i> ДНК МАРКЕРИ ГЕНІВ РL ДЛЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СТІЙКИХ ДО НЕСПРАВЖНЬОЇ БОРОШНИСТОЇ РОСИ ГЕНОТИПІВ СОНЯШНИКУ	20
СЕЛЕКЦІЯ І НАСІННИЦТВО ТА ЗАХИСТ РОСЛИН	22
<i>LEBEDENKO Ievgen, ZUTE Sanita, LAKOVSKIS Pēteris</i> WORLD TRENDS OF SUNFLOWER BREEDING AND POTENTIAL IN LATVIA CONDITION	23
<i>ВЕДМЕДЄВА К. В., НОСАЛЬ О. О.</i> СИЛА РУЙНУВАННЯ ЛУШПИННЯ СЕЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ СОНЯШНИКА	26

ЕКОНОМІКА ТА ІННОВАЦІЇ	136
<i>КЕРНАСЮК Ю. В.</i> ПОРОГИ ПРИБУТКОВОСТІ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА ПРОГНОЗОВАНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТА КЛІМАТИЧНИХ УМОВ 2023 РОКУ	137
<i>КУЗЬМЕНКО О. Р., ГАЙДАШ Є. В., БЄЛКА О. В.</i> НОВІ ВИКЛИКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ	139
<i>КУЗЬМЕНКО О. Р., БЄЛКА О. В., ГАЙДАШ Є. В.</i> РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІОК НААН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	142
<i>ЧЕХОВА І. В.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА МАЛОПОШИРЕНИХ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР	145
<i>ЮРЧУК Н. П., ВОРОНЕЦЬКА І. С., ПЕТРИЧЕНКО І. І.</i> СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ ШРОТІВ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР	147

Наукове видання

ОЛІЙНІ КУЛЬТУРИ: ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Збірник тез Міжнародної наукової
інтернет-конференції
21 березня 2023 р.**

Мова: українська, англійська

Редактор:

К. В. ВЕДМЕДЄВА

Комп'ютерна верстка:

О. В. БЄЛКА

**Інститут олійних культур
Національної академії аграрних наук України**

**вул. Інститутська, 1, селище Сонячне,
Запорізький район, Запорізька область, Україна, 69055**

Тел./факс: (061) 223-99-50

E-mail: iocnaas@gmail.com

imk.zp.ua